

**ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარების სტრატეგიის
შემუშავება ბანკში**

მედეა თევდორაძე, მარინა გელეგანიშვილი, სოფიკო გოგოლაძე,
მარიამ ბუჩქური
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

რეზიუმე

განხილულია ბანკში ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვისა და განვითარების სტრატეგიის საკითხები. ამასთან დაკავშირებით მოყვანილია ბანკში ინფორმაციული ტექნოლოგიების განსაზღვრა, განხილულია კავშირი საბანკო და ინფორმაციული ტექნოლოგიების სტრატეგიებს შორის და მოყვანილია მათი ერთობლივი ტენდენციები. დახასიათებულია ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვის სტრატეგია საბანკო ბიზნესში. მოყვანილია ინფორმატიზაციის პროცესის ძირითადი შემადგენელი მიმართულებები. განხილულია ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარების ძირითადი ტენდენციები. დახასიათებულია ინფორმაციული ტექნოლოგების ეკონომიკური ასპექტები როგორიც არის: ინვესტიციების მართვა, ბიუჯეტური დაგეგმვა, დანახარჯების განაწილება, დანახარჯების შედარებითი, სტრუქტურული, ტრენდული ანალიზი და ინფორმაციული ტექნოლოგიების ფასეულობების მართვა.

საკვანძო სიტყვები: ბანკი. ინფორმაციული ტექნოლოგიები. საბანკო ბიზნესი. ინვესტიციების მართვა. ბიუჯეტური დაგეგმვა. დანახარჯების განაწილება. დანახარჯების შედარებითი, სტრუქტურული, ტრენდული ანალიზი.

1. შესავალი

ინფორმაციული ტექნოლოგიების (IT) დანერგვის სტრატეგია ბანკში განუყოფელია ორგანიზაციის ბიზნეს-სტრატეგიისაგან. აქ შეიძლება ჩამოვაყალიბოთ შემდეგი ტენდენციები.

პირველი ტენდენცია წარმოადგენს ორიენტაციას კლიენტებზე, რასაც კლიენტების სხვადასხვა მოთხოვნების შესწავლის და სპეციალიზაციის შემუშავების ხარჯზე მიიღებენ. მოწინავე ბანკები შეისწავლიან კლიენტების მოთხოვნებს და კლიენტთა ჯგუფების მიხედვით ახდენენ მომსახურეობის კორექტირებას.

ორგანიზაციების მიერ არჩეული სპეციალიზაცია ხელს უწყობს ინდივიდ კლიენტთან ეფექტურ მუშაობას, რაც ყოველ კლიენტან მუშაობის და შესაბამისად მთელი ბიზნესის შემოსავლების ზრდის საწინარია.

ბანკი ცდილობს ააგოს კლიენტების მომსახურეობის ინდივიდუალური სისტემა, ის ცდილობს რომ მისი სახე განსხვავდებოდეს სხვა ბანკებისაგან და კლიენტმა შეძლოს ამ ბანკის გამორჩევა სხვა ბანკებისაგან. კლიენტზე ორიენტირებული მიდგომა მოითხოვს ინფორმაციის და პროცესების ცენტრალიზაციას, კლიენტზე ორიენტირებული კორპორატიული კულტურის და ინფრასტრუქტურის შემუშავებას. ურთიერთქმედების დადებითი გამოცდილების ფორმირებას, რაც მკეთრად განასხვავებს ამ ბანკს კონკურენტებისაგან და ამ ურთიერთქმედების თანმიმდევრობას

უზრუნველყოფს. ამ სტრატეგიის პრაქტიკული განხორციელება მხოლოდ იტ-ს არსებითი დახმარებით არის შესაძლებელი.

საბანკო ბიზნესის განვითარების მეორე ტენდენცია მდგომარეობს გასაღების და მომსახურეობის რეალიზაციაში ახალი არხების მებნაში. ამისთვის ბანკები იყენებენ ელექტრონული გადაწყვეტილებების უპირატესობებს, ტექნიკურ და ტექნოლოგიურ სიახლეებს. ელექტრონული ბიზნესი ცვლის დარგების სახეს. უახლოეს მომავალში ელექტორონული ბიზნესი განსაზღვრავს კომერციული საქმიანობის ძირითად წესებს. ელექტრონული ბიზნესი არსებით გავლენას ახდენს ასევე საფინანსო სექტორზეც. ოპერაციების უმეტესობა ბანკებში ხორციელდება ელექტრონული საშუალებებით. ელექტრონული ბიზნესის დანერგვა ზოგჯერ არასწორად არის გათვლილი და შემუშავებული, რაც სასურველ შედეგს არ გვაძლევს. აღსანიშნავია ისიც, რომ მიმდინარე ეკონომიკურ სიტუაციას გააჩნია თავისი საფრთხეც. ეს მომენტები საფინანსო ორგანიზაციებისგან აქტიური ზომების მიღებას მოითხოვენ. სწორედ ბიზნესი შესაძლებელს ხდის ცალკეული პრობლემების გადაწყვეტას და ასევე საოპერაციო დანახარჯების შემცირებას.

ინტერნეტში ბიზნესის გადატანაში შეამცირა შიდა დანახარჯები. ამგვარად, ელექტრონულ ბიზნესს გააჩნია დანახარჯების შემცირების პოტენციალი და ბანკებმა არ უნდა უგულებელყონ იგი. თუ ბანკი არასაკმარისად არის საქმეში ჩახედული ან სტრატეგიის და ორგანიზების შემუშავებაში არის რაიმე ნაკლოვანებები, მაშინ ამ სფეროში პოექტები წარუმატებელი იქნება.

რაც შეეხება საქმეში ჩახედულობას, ბანკებმა უნდა იცოდნენ როგორი შედეგები ექნება ელექტრონული ბიზნესის განვითარებას, როგორ მიაღწიონ ამ შედეგებს და რა არის საჭირო იმისათვის, რომ ელექტრონული ბიზნესის განვითარებას იმპულსი მიეცეს.

რაც შეეხება სტრატეგიას, საჭიროა ელექტრონული ბიზნესის წარმატებულობის კრიტიკული ფაქტორების შეფასება, სტრატეგიული პრიორიტეტების დადგენა და შემდგომი განვითარების გეგმის შედგენა. მენეჯმენტთან დაკავშირებით საჭიროა პროექტების კონტროლი და მუშაობის მართვა ზომვადი მიზნების შესაბამისად, რისკების მართვა და ხელმძღვანელობის მხრიდან საჭირო მხარდაჭერის განხორციელება.

წარმატების მისაღწევად გათვალისწინებულ უნდა იქნას IT-ის ახალი სტრატეგიული როლი ბიზნესში. დავახასიათოთ, თუ რას წარმოადგენს ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვისა და გამოყენების სტრატეგია ანუ IT-სტრატეგია.

IT-სტრატეგია არის ორგანიზაციის გეგმების დეტალური აღწერა ინფორმაციული ტექნოლოგიების სფეროში, რომელიც მიმართულია ბიზნეს-სტრატეგიის რეალიზაციის მხარდასაჭერად და კონკურენტული უპირატესობის მისაღწევად ყველაზე ოპტიმალური და ქმედითი მეთოდებით. ის კომპანიები, რომლებიც IT-ის სფეროში სტრატეგიულ დაგეგმარებას აწარმოებენ, აღწევენ თავის IT-მომსახურეობის უფრო მაღალ ხარისხს და დაბალ ფასებს. ეს ორი კრიტერიუმი – ხარისხი და ფასი – IT-ის მუშაობის და განვითარების შეფასების საბაზო კრიტერიუმებია.

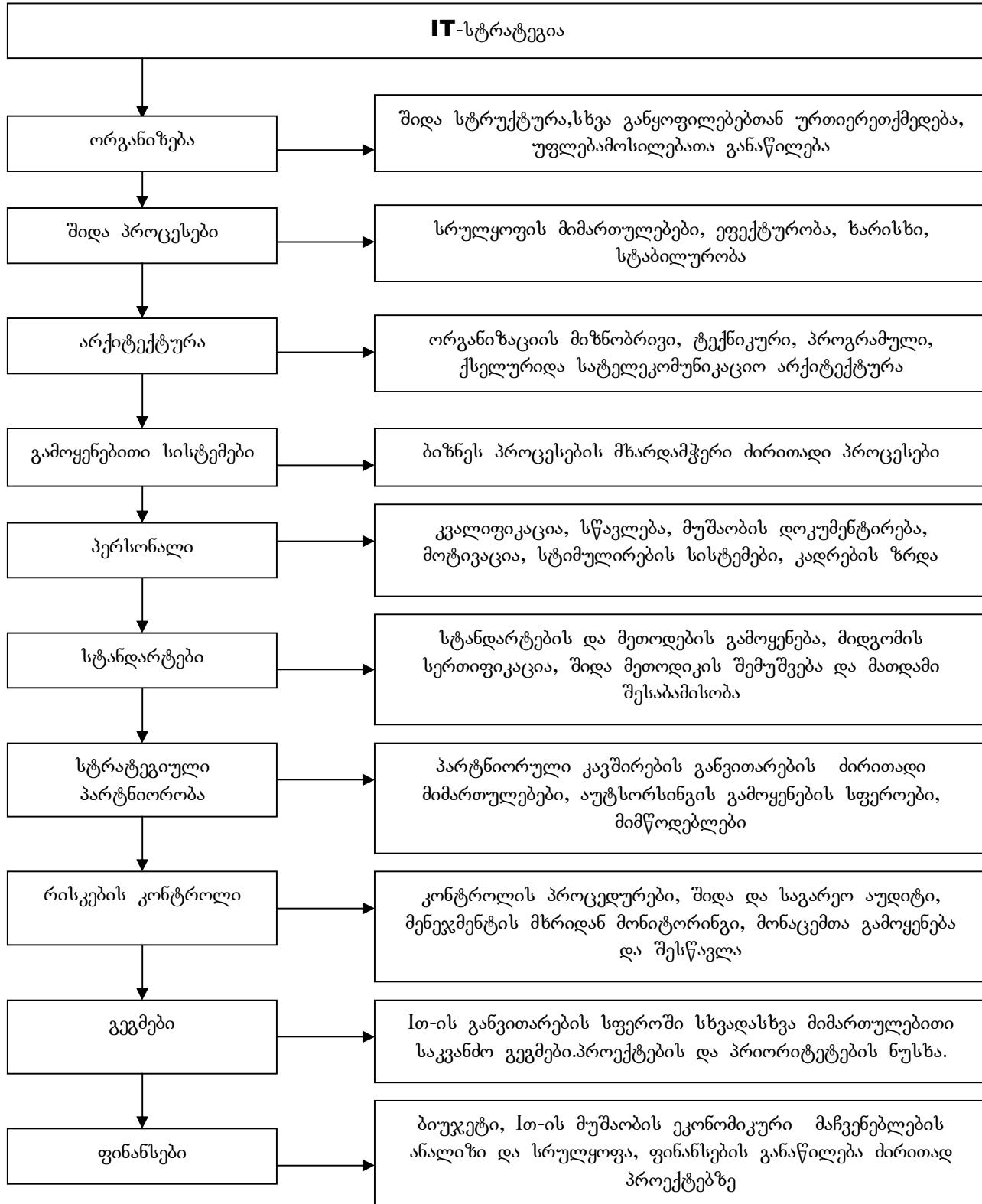
IT-ის სტრატეგიული დაგეგმარება ზოგადად მრავალმხრივი პროცესია. შეგვიძლია ჩამოვთვალოთ მისი შემადგენელი მიმართულებები: ორგანიზება; შიგა პროცესები, არქიტექტურა, გამოყენებითი სისტემები, პერსონალი, სტანდარტები, სტრატეგიული პარტნიორობა, რისკების კონტროლი, გეგმები, ფინანსები (ნახ.1).

ყოველ მოყვანილ მიმართულებაში განიხილება მიმღნარე სიტუაცია, მიზნები, სტრატეგია, ტაქტიკური მიღომები დეპლარირებული შედეგების მისაღწევად. ზოგადად, ასეთი სისტემები მხარდაჭერას უწევენ ინფრასტრუქტურას, რომლის საშუალებითაც ხდება კლიენტების შესახებ მონაცემების შეგროვება, მომხმარებელთა შესახებ ინფორმაციის გაანალიზება, კლიენტების დაჯგუფება მათი ქცევის და იდივიდუალური მოთხოვნილებების საფუძველზე, ცალკეული მომზმარებლებისათვის ან საერთო ინტერესების და მოთხოვნების მქონე ადამიანთა ჯგუფებისათვის პროდუქტებისა და მომსახურეობის შემუშავება, ინდივიდუალიზირებული მომსახურეობა.

ამასთან ერთად გავრცელებულია IT-სტრატეგია დაფუძნებული სერვისული ორგანიზაციის პრინციპზე. ეს სტრატეგია მიმართულია შიდა საორგანიზაციო პროცესებისა და ბიზნეს-ქვეანულფორმულებებთან ურთიერთქმედებათა მიღწევაზე. ძირითადი იდეა მდგომარეობს იმაში, რომ თუ IT-ის შიდა სამსახური მუშაობაში გამოიყენებს გარე კომპანიების მუშაობის მეთოდებს, მაშინ ეს აამაღლებს მუშაობის ხარისხს, ხოლო დანახარჯები იკლებს. ასეთი სტრატეგია გულისხმობა:

- მარკეტინგს და ტექნოლოგიური გადაწყვეტილებების გაყიდვებს;
- შიდა მარკეტინგს ანუ მარკეტინგის კანონებზე აგებული ურთიერთობებს ქვეანულფორმულებებთან, რაც გულისხმობს საკუთარი მიღომების “მიყიდვას” კოლეგებისათვის;
- ტექნოლოგიური პროექტების ორგანიზაციაში იდენტიფიკაციის უნარს, ტექნოლოგიური ინიციატივების შემუშავებას და დასაბუთებას, საკუთარი სერვისების მოთხოვნების პროგნოზირებას;
- თვალყურის მიღებნებას ინდუსტრიული და ტექნოლოგიური ტენდენციებისათვის, საკუთარი მუშაობის კონკურენტუნარიანობის მცდელობას;
- დამკეთის მოთხოვნებისა და ხარისხის სტანდარტების შესაბამისობას;
- სამუშაოების შესრულებისას აუცილებელ დოკუმენტირებას;
- კვალიფიცირებული პერსონალის არსებობას, რომელსაც შეუძლია ახალი სამუშაოს ათვისება, გადაკვალიფიცირება და სხვა თანამშრომლის შეცვლა;
- რესურსების შეფასებას და დაგეგმვას, რაც საჭიროა სამუშაოს შესრულებისთვის და პროექტების ვადების და ეტაპების დასაღვენად;
- პერსონალის მართვას IT-ინდუსტრიის სპეციფიკის გათვალისწინებით;
- ისეთ პარტნიორთან მუშაობა, რომელსაც შეუძლია დახმარების აღმოჩენა ისეთ სფეროში, სადაც რესურსების და ცოდნის ნაკლებობაა, ან რომლის მუშაობა ეკონომიკისა და დროის თვალსაზრისით უფრო ეფექტურია.

სტარტეგიის შემუშავება ინდივიდუალური პროცესია, მაგრამ IT-სტრატეგიებს (ყოველშემთხვევაში მოწინავე ბანკებში) შეიძლება ბევრი მსგავსი მიღებები გააჩნდეს, რადგან ამ დროს ითვალისწინებენ მოწინავე გამოცდილებას და IT-განვითარების ზოგად ტენდენციებს ემყარება.

განვიხილოთ IT-მენეჯმენტის განვითარების ძირითად ტენდენციები.

პირველი ტენდენცია არის პროექტების არჩევის გადაწყვეტის დროს ეკონომიკური პარამეტრების მნიშვნელობის გაზრდა. ტექნოლოგიური პროექტის დაწყების ფორმალური დასაბუთების 80% არის ინვესტიციების დაბრუნების პარამეტრები ან პროექტის ანაზღაურების ვადა.

მეორე ტენდენცია ეხება IT-განყოფილებების როლის შეცვლას. აღინიშნება ბიზნეს-ქვეგანყოფილებებთან თანამშრომლობის ზრდა, ასევე ისეთი ცვლილებები, როგორიცაა ცენტრალიზაციის და კონტროლის გაძლიერება, ასალი ტექნოლოგიების და ხერხების დანერგვა.

მესამე ტენდენციაა უმაღლესი ხელმძღვანელების აქტიურობის ზრდა IT-გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.

ბოლო დროს ორგანიზაციები სულ უფრო ხშირად სარგებლობენ აუტსორსინგით. ისინი ცდილობენ გადასცენ თითქმის ყველა არაძირითადი ფუნქციები გარეშე ორგანიზაციებს. IT-ბიუჯეტის 28% ერგება გადაწყვეტილებების და მომსახურების გარე მომწოდებლებს. გარე მომწოდებლებს გადაეცემა ისეთი ფუნქციები, როგორიცაა გამოყენებითი სისტემების შემუშავება, მხარდაჭერა და ექსპლუატაცია.

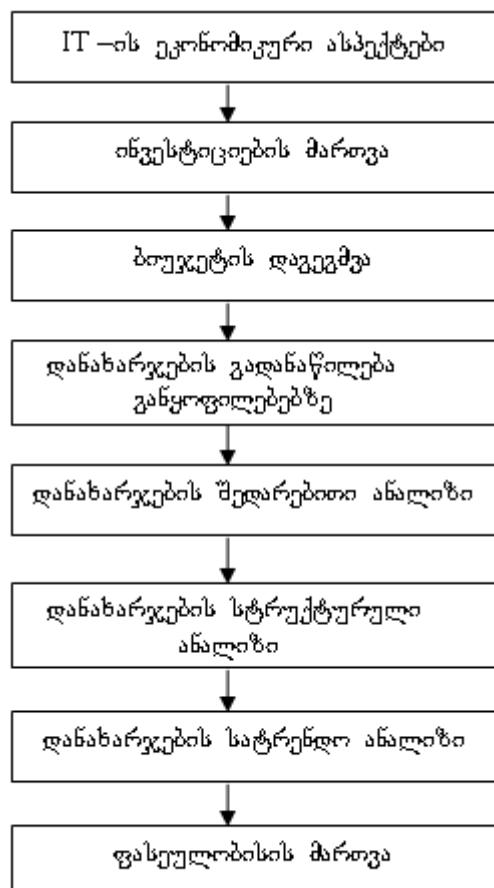
მეოთხე ტენდენცია არის IT-სამსახურის სტრუქტურის და მისი მუშაობის ძირითადი მაჩვენებლების ცვლილებები, რომელთაგან ძირითადია: ცენტრალიზაციის გაზრდა, ბიზნესის მოთხოვნებისადმი შესაბამისობა, IT-კონტროლის სტანდარტების მზარდი გამოყენება. ბანკთა უმრავლესობა ცენტრალიზებულად ანხორციელებს მონაცემთა დამუშავებას დანახარჯების შემცირების და პროცესების ეფექტურობის გაზრდის მიზნით. გარდა ამისა ასეთ გადაწყვეტილებებს სხვა უპირატესობებიც გააჩნია: მართვა, ინფორმაციული უსაფრთხოების კონტროლის გაადვილება; ინფორმაციის დუბლირების არარსებობა; აღჭურვილობის, მომსახურების დანადგარების შემცირება; პერსონალის შემცირება; სისტემური და საბუღალტრო პროცედურების სტანდარტიზაცია.

IT საბანკო ბიზნესის არამხოლოდ მნიშვნელოვანი, არამედ ძალიან ხარჯიანი ნაწილიცაა. ზოგიერთ ბანკში IT-ზე დანახარჯები ბიუჯეტის მნიშვნელოვან ნაწილს შეადგენს, ზოგვერ 30%-საც კი. იმისათვის, რომ ეს დანახარჯები არ იყოს უნაყოფო საჭიროა IT-დანახარჯების ინტეგრირება ბანკი ფინანსური მართვის ზოგად მოდელში.

ამასთან დაკავშირებით შეიძლება დავახასიათოთ IT-ის მუშაობის ეკონომიკური საკითხები. IT-ის მუშაობის ეკონომიკური ასპექტების მართვის სისტემების ელემენტები წარმოდგენილია მე-2 ნახაზზე. გავიხილოთ თითოეული მათგანი.

IT ინვესტიციების მართვა არის IT-ზე დანახარჯების მართვა. ინვესტიციების მართვა Iot-ის დარგში მდგომარეობს IT-პროექტებისა და ორგანიზაციის სხვა საინვესტიციო პროექტებთან გათანაბრებაში. IT-დანახარჯები განიხილება როგორც შიდა ინვესტიციები, რომლებიც მოითხოვენ საჭირო დოკუმენტების, გამოთვლების და დასაბუთებების შედგენას. IT-პროექტისათვის საჭიროა ანაზღაურებადობის ვადის, პროგრამის, აღჭურვილობის განსაზღვრა. არც ერთი პროექტი არ უნდა

იწყებოდეს შესაბამისი საფინანსო გაანგარიშებების და დასაბუთებების გარეშე. წინააღმდეგ შემთხვევაში არააღეკატური საფინანსო პოლიტიკა გამოიწვევს ბიუჯეტის დეფიციტს, ინვესტიციის კონფლიქტის რისკს, რესურსების არაუფექტურ გამოყენებას. წინასწარ არ დაგემვის შემთხვევაში ხელძღვანელობა სათანადოდ ვერ შეაფასებს IT-ინვესტიციების მნიშვნელობას და მიიღებს მმართველობით გადაწყვეტილებას ისე, რომ მას არ ექნება რეალური ინფორმაცია IT-ში ინვესტიციების ზომების შესახებ.

ნახ.2

IT-ში ინვესტიციების მართვის განვითარების მიმართულებით არაქტიკული ნაბიჯები შემდეგია:

- ამ პროცესზე პასუხისმგებელ თანამშრომელთა და ხელმძღვანელთა დანიშვნა;
- IT-ინვესტიციების ანაზღაურებადობის გამოთვლის მეთოდიკის შემუშავება და დანერგვა;
- IT-სფეროში მაჩვენებლების სისტემის დანერგვა და მათი გამოთვლის ალგორითმის შემუშავება;
- ინვესტიციების ალტერნატიული ვარიანტების შეფასება;
- IT-ინვესტიციების არჩევისას დარგში მოწინავე გამოცდილების ანალიზი;
- საინვესტიციო პოლიტიკის დახვეწის მუდმივი პროცესის უზრუნველყოფა.

შემდეგ ეკონომიკურ ასპექტს შეადგენს ბიუჯეტის დაგენერაცია. ბიუჯეტირება არის სამუშაოს ცალკეული სფეროების ხარჯების ფორმირების და შესრულების კონტროლის პროცესი. ბიუჯეტის ეფექტური პროცესი

მოითხოვს დაგეგმარებას, გეგმის შესრულების შეფასებას და გასავლის კონტროლს. ეფექტური დაბიუჯეტების არარსებობის შემთხვევაში IT-დაგეგმარება შეიძლება არ შეესაბამებოდეს საწარმოს სტრატეგიულ გეგმებს. IT-დაბიუჯეტების დახმარებით Iot შეესაბამისობაში მოდის ბიზნეს-ამოცანებთან.

არსებობს წლის, კვარტლის, თვის ბიუჯეტები. ბიუჯეტი არის ორი სახის: პროგნოზირებადი ანუ გეგმიური ბიუჯეტი, რომელიც ოპერატიული მართვის ფინანსური ორიენტირია, და რეალური ბიუჯეტი, რომელიც აგებულია გარკვეული პერიოდის დასრულებისას მუშაობის შედეგების მიხედვით.

ბიუჯეტის სტრუქტურა აუცილებლად უნდა იყოს ყოველმხრივ დეტალიზებული. ეს შეიძლება იყოს ინდივიდუალურად შემუშავებული შემოსავლების და გასავლების ნიშნების სისტემა.

ნიშნების სისტემა უნდა იყოს თვალსაჩინო და გასაგები, ამიტომ მისი აგებისათვის არ უნდა გამოვიყენოთ საბულალტრო აღრიცხვის სტანდარტები. ნიშნების რაოდენობა განსაზღვრულია, რადგან ზედმეტი დეტალიზირება ხელს შეუშლის ბიუჯეტის გაგებას და გაფორმებას. შემოსავლების და გასავლების კონკრეტულ მუხლებად დაყოფა დამოკიდებულია IT-ბიუჯეტების არჩეულ მოდელზე.

ბიუჯეტირების მნიშვნელოვნი შემადგენლებია ბიუჯეტების კონსალიდაციის პროცედურები, საბიუჯეტო კონფლიქტების ამოხსნის მექანიზმები, ბუჯეტებში ცვლლებების შეტანა, ბიუჯეტის კონტროლი.

ბიუჯეტის დაგეგმვის უპირატესობა ის არის, რომ ცალკეული განყოფილებების და ზოგადად ბანკის მუშაობის პროცესში იგი არის ფინანსური სახსრების ნაკადების კონტროლის ავტომატური მექანიზმი, ის არეგულირებს და ასტიმულირებს ხარჯების ოპტიმიზაციას და შემოსავლების ზრდას. ეს მექანიზმი მოქმედებს ცალკეული ხელმძღვანელების და შემსრულებლების აზრთა მიუხედავად. ის თავისთავად მკაცრი კონტროლის გარეშეც ფუნქციონირებს, ამისთვის საკმარისია საბიუჯეტო დისციპლინის დარღვევის შემთხვევაში სერიოზული სასჯელის არსებობა.

შემდეგ განვიხილოთ **დანახარჯების განაწილება**. IT-პროცესების რეგულირების აკონტროლი მექანიზმს წარმოადგენს IT-დანახარჯების განაწილება ბიზნეს-განყოფილებების მიხედვით. IT-დანახარჯები, რომლებიც მომსახურეობის სტრუქტურას წარმოადგენს უნდა განაწილდეს შემდეგ ბიზნეს-განყოფილებებზე: – აღჭურვილობა; – პროგრამული უზრუნველყოფა; – ტელეკომუნიკაციები; – IT-სპეციალისტების ხელფასი; – ადმინისტრაციული და სხვა ხარჯები.

ეს მექანიზმი არსებითად ზრდის დანახარჯების გაკონტროლებას ბიზნეს განყოფილებების მიერ, ვინაიდან თუ IT-დანახარჯები მათ საფინანსო რეზულტატს შეამცირებენ, ისინი ნებსით თუ უნგბლიერ ჩაერთვებიან ინვესტიციის საკითხებში და მათ ადექვატურობასა და ეფექტურობას გააკონტროლებენ.

ერთ-ერთ მთავარ პრობლემას წარმოადგენს IT-მომსახურეობის ღირებულების გამოთვლა განყოფილებებზე გადანაწილებით. ეს სირთულე განპირობებულია იმით, რომ საჭიროა IT-მომსახურეობის ღირებულების გაგება რეალური მუშაობის პროცესში, იმისათვის რომ ასეთი განაწილების შედეგები ითვალისწინებდნენ მუშაობის სპეციფიკას და IT-ის გამოყენებას სხვადასხვა ბიზნეს-პროცესებში. ამიტომ, ხარჯების განაწილება მრავალ ფაქტორს უნდა ითვალისწინებდეს: ოპერაციების მოცულობას, გამოყენებულ პროგრამებს, მხარდაჭერის სამსახურში მიმართვების სიხშირეს, დისკურსი სივრცის მოცულობას. ერთი განყოფილების ამოცანების ხარჯები არ უნდა განაწილდეს სხვა განყოფილებებზე. ყველაზე იშვიათად პრაქტიკაში გვხვდება IT-პერსონალთან დაკავშირებული ხარჯების განაწილება. ბიზნეს-განყოფილებების მიხედვით ხარჯების ასეთი განაწილების გარეშე მთელი სისტემა არაეფექტური და არასრულია. პერსონალის დანახარჯები IT-დანახარჯების ერთ-ერთი დიდი მუხლია.

დასავლურ პრაქტიკაში არსებობს მარტივი ხერხი: ყველა სამუშაოს და ყველა განყოფილებას ენიჭება ციფრული კოდი (Charge Code), IT-მუშაკი რომელიმე სამუშაოს შესრულებისას ანგარისში აღნიშნავს სამუშაოს კოდს და დახარჯულ დროს. ასეთ ანგარიშებს (Time Sheet) პერიოდულად-ყოველ პვირა ადგენერ. მარტივ ავტომატიზაციის საშუალებით ხდება მათი ავტომატური დამუშავება და მათ საფუძველზე ხდება საფინანსო ანგარიშება განყოფილებებთან ან გარე ორგანიზაციებთან თუ IT-სამსახური რამე მომსახურეობას უწევს გარე ორგანიზაციებს. ასეთი მექანიზმი მეტად სასარგებლოა IT -სპეციალისტების დატვირთვის გასაკონტროლებლად.

არსებობს სხვა მიღებობა, IT-სამსახურს ენიჭება ბიზნეს-განყოფილების სტატუსი და იგი ყიდის თავის სერვისებს სხვა განყოფილებებზე, თავის დანახარჯებიდან და რენტაბელობიდან გამომდინარე. ამგვარად, ხარჯების ცენტრის მაგივრად IT ხდება შემოსავლების ცენტრი. ამ სქემით საბიუჯეტო ურთიერთქმედება მათ შორის ფინანსური გაანგარიშებით ხდება და საბაზრო ურთიერთობების მოდელირებით. ეს მიღებობა ეფექტურია IT-ის რეგულირებისთვის, რადგან ყველა დანახარჯი IT-განყოფილებებზე გადააქვს და სწორედ დანახარჯები განსაზღვრავენ ყიდვა-არ ყიდვის საკითხს.

IT-ის მუშაობის ფინანსური ასპექტების მართვაში მნიშვნელოვანია დანახარჯების ანალიზი, რომელიც შედგება:

- დანახარჯების შედარებითი ანალიზი - IT-დანახარჯების შედარება სხვა ორგანიზაციებთან;
- დანახარჯების სტრუქტურული ანალიზი - ხარჯების ძირითად ბლოკებს შორის შეფარდების ანალიზი და კონტროლი;
- დანახარჯების ტრენდული ანალიზი - დანახარჯების ცვლა დროში და კომპანიის საერთო შემოსავალთან და ოპერაციების მოცულობასთან შედარება.

გაანალიზება ხდება ორგანიზაციის შიგნით დაგროვებული მონაცემების, აგრეთვე საყოველთაოდ აღიარებული საერთაშორისო წყაროების საფუძველზე.

IT-ს შეაქვს თავისი ფასეულობა ბიზნესში. შიდა ფასეულობების გარდა IT-ს გააჩნია უზარმაზარი საგარეო პოტენციალიც – მას შეუძლია პირდაპირი შემოსავლის მოტანა სააქციო ფასის გაზრდის გზით ან კომპანიის კაპიტალიზაციით. ამიტომ IT-მენეჯმენტის ისეთი მიმართულება, როგორიცაა IT-ის ფასეულობის მართვა სულ უფრო და უფრო შედის პროგრესული ორგანიზაციების სამუშაო პრაქტიკაში.

IT-ის ფასეულობის მართვა მდგომარეობს IT-გადაწყვეტილებების მიმზიდველობის შეფასებაში მათი ბიზნესზე გავლენის თვალსაზრისით, კაპიტალიზაციაზე მათი გავლენის გათვალისწინებით და ამ მიმზიდველობის გამოყენებაში ეკონომიკური მაჩვენებლების გაუმჯობესებისათვის. მისი დანერგვის ერთ-ერთი სტიმული შეიძლება იყოს აქციების ფასის გაზრდა პროექტის წარმატებით დასრულების შემდეგ.

ბანკის სააქციო ღირებულების გაზრდის მექანიზმები ინფორმაციული ტექნოლოგიების საშუალებით მდგომარეობს შემდეგში:

მარკეტინგული ეფექტი მდგომარეობს იმაში, რომ ინფორმაცია პროექტის დაწყების ან მით უმეტეს წარმატებით დამთავრების შესახებ არსებითად ზრდის ორგანიზაციის მიმზიდველობას და ქმნის მის პოზიტიურ სახეს. ეს ხდება იმიტომ, რომ ახალი ტექნოლოგიები და პროგრესი აღიმება როგორც სინონიმური ცნებები;

სტატუსიული უპირატესობები – ბანკების მიერ თანამედროვე ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენება ანიჭებს მათ სტრატეგიულ უპირატესობას ტექნოლოგიურად ნაკლებად განვითარებული ბანკების წინაშე;

ხარჯების შემცირება – IT-ის დანერგვა ამცირებს ოპერაციულ ხარჯებს და ხარჯებს პერსონალზე, რაც სხვა ფინანსურ მაჩვენებლებზე დადებითად მოქმედებს;

გამჭვირვალობა და კონტროლირებადობა სულ უფრო დიდ მნიშვნელობას იძნს, რადგან ისეთი ნეგატიური მოვლენები, როგორიცაა თანამშრომელთა შეცდომები და არასანქცირებული ქმედებები საინფორმაციო სისტემებში იწვევს საგრძნობ ზიანს, რაც ჩვეულებრივ მოვლენად იქცა საბანკო ბიზნესში. ამიტომ, გამჭვირვალობის და კონტროლირებადობის ამაღლებას დიდი ყურადღება ექცევა;

ოპერაციების ეფექტურობის გაზრდა ხდება ოპერაციების დამუშავების სისტრაფით, ოპერაციების მოცულობის გაზრდის შესაძლებლობით, მუშაობის მოხერხებულობით, პერსონალზე მცირე დამოკიდებულებით, არასტანდარტული სიტუაციების დამუშავებით;

კლიენტთა მომსახურეობის ხარისხის გაზრდა – ეფექტური კომუნიკაციის საშუალებით საჭირო ხდება კლიენტთა მომსახურეობის ხარისხის გაუმჯობესება.

პროდუქტების ასორტიმენტის გაზრდა – ახალი ინფორმაციული ტექნოლოგიები არა მხოლოდ ეხმარებიან ბიზნესს, არამედ მისი განვითარების ელემენტებიც ხდებიან. არასაკმარისად განვითარებულ ბანკებში თანამედროვე ავტომატიზირებული სისტემების დანერგვით უმჯობესდება მათი მუშაობის ტექნოლოგია, ფართოვდება პროდუქტთა ასორტიმენტი.

ინფორმაციული უსაფრთხოების დონის ამაღლება – კომპიუტერული ბოროტმოქმედებები სულ უფრო მეტად იკიდებს ფეხს ჩვენს ცხოვრებაში და მათ დიდი ზიანი მოაქვთ ორგანიზაციებისთვის. ამიტომ მათი გამოვლენის და თავიდან აცილების ეფექტური სისტემა, რომელიც ფუნქციონირებს ბანკში, ზრდის მის მიზნიდველობას.

ამ სიაში შევვიძლია გამოვყოთ მარკეტინგული ეფექტი, რადგან სხვა პუნქტებთან შედარებით ის თითქმის 100%-იანად მიღწევადა, სხვა პუნქტები კი სათუო მახასიათებლებია და IT დანერგვის პროცესში მთელი მოცულობით მათი მიღწევა ყოველთვის არ არის შესაძლებელი

და ბოლოს შგვი ძია ავღნიშნოთ, რომ. IT-ის სწორი გამოყენების ძირითადი დადებითი მხარეები შემდეგია:

– დანახარჯების ოპტიმიზირება;

- ევექტურობის და კონტროლირებადობის გაზრდა;
- გაძვირვალობა;
- ბიზნეს-განყოფილებებთან ურთიერთქმედების გაუმჯობესება;
- დაბალანსებული განვითარების უზრუნველყოფის და კონკურენტული უპირატესობების მიღწევის შესაძლებლობა.

ლიტერატურა

1. Кисилева И.А. Коммерческие банки – модели и информационные технологии в процедурах принятия решений. Москва, УРСС, 2003
2. Тютюнник А.В., Шевелев А.С. Информационные технологии в банке. Москва, «БДЦ-пресс», 2003
3. Широков Л.А. Информатизация банковской деятельности. Москва, МГИУ. 2002
4. О.С.Рудакова, И.В.Рудаков. Банковские электронные услуги. Москва, ЮНИТИ, 2002

IMPLEMENTATION OF STRATEGY OF INFORMATION TECHNOLOGIES' DEVELOPMENT IN BANKING

Tevdoradze Medea, Gedevanishvili Marina, Gogoladze Sophiko,
Buchukuri Mariam
Georgian Technical University

Summary

There are discussed questions of strategy information technologies (IT) implementation and development in bank. In this connection it is given definition of IT in bank, it is discussed relation between IT' and banking strategies and their common tendencies. There is characterized essence of strategy of IT implementation into banking business. Are described main basic components of informatization process. Main tendencies of IT development are given. Economical aspect of IT are discusses, among of them: management of investments into IT, planning of budget, distribution of expenses, comparative, structural, trend analysis of expenses and management of valuable of IT.

РАЗРАБОТКА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БАНКЕ

Тевдорадзе М.Т., Гедеванишвили М.Ш., Гоголадзе С.Н., Бучукури М.Г.
Грузинский технический университет

Резюме

Рассмотрены вопросы стратегии внедрения и развития информатизации в банке. В связи с этим приведено определение информационных технологий (ИТ) в банке, рассмотрена связь банковской и ИТ-стратегий и приведены их совместные тенденции. Охарактеризована суть стратегии внедрения информационных технологий в банковский бизнес. Приведены основные составляющие направления процесса информатизации. Рассмотрены основные тенденции развития ИТ. Охарактеризованы экономические аспекты ИТ, а именно: управление инвестициями в ИТ, бюджетное планирование, распределение издержек, сравнительный, структурный, трендовый анализы издержек и управление ценностью информационных технологий.